

לקט מכירסומים

נגביר את המאמצים לשיפור איכות החלב

תקציר מ"השדה", כרך נ"ח

חוב' ב', דצמבר 1977.

דורך שפירא, ש.ה.מ.

החלב ומוצריו מהווים גורם חשוב בתזונה של האוכלוסיה ובעיקר בתזונתם של ילדים וחולים. לכן רבה החשיבות לכך שהוא יגיע לצרכניו בהרכב ובאיכות הטובים ביותר. לאחרונה, גברה המודעות לצורך בייצור חלב נקי, והמחלבות ובראשן "תנובה", הפעילו תוכנית נרחבת לעידוד ייצור החלב באיכות גבוהה. התוכנית תתבצע באמצעות תמריצים כספיים לחלב מטיב מעולה ותשלום מופחת עבור חלב שאינו מתאים לדרישות.

על מנת להשיג את המטרה מוצע לעשות כל מאמץ כדי להקטין את מספר החידקים בחלב ולמנוע את התרבותם; לשמור על הנקיון ברפת ובאיזור החליבה; לצמצם את דלקות העטין בעדר; לבצע את החליבה בצורה נכונה והיגיינית; להקפיד על נקיון הציוד המשמש לחליבה ולאחסון החלב; לדאוג לקרור החלב עד לרמה המתאימה בהקדם האפשרי.

בנוסף לכל אלה יש למנוע, ככל האפשר, חדירה של גופים זרים לחלב העלולים לפגוע בערכו ובטיבו.

הצעה להקמת מסגרת אירגונית לטיפול במזונות לבעלי חיים

תקציר מ"השדה", כרך נ"ח,

חוב' ה, פברואר 1978.

דורך שפירא, ש.ה.מ.

מבין התשומות המושקעות בענפי בעלי החיים, מהוות ההוצאות להזנה את המרכיב העיקרי. כל חסכון בהוצאות בתחום האמור עשוי לחסוך סכומים ניכרים.

לצד הטיפול המקצועי, יש צורך בפעולה אירגונית מסודרת לשם הבטחת טיב המזונות המוצעים בשוק, ניצול ערפי תעשייה והכוונתם וכן פיתוח מקורות מזון חדשים.

מוצע שהאירגונים המקצועיים ומועצות הייצור של ענפי החי בשיתוף עם משרד החקלאות יקימו גוף מצומצם שיטול על עצמו את הטיפול האירגוני, בריכוז ידע וניצול הנתונים בקשר לחומרי המזון השונים, במטרה להויל את מרכיב המזון וליעל את הייצור.

אבק משרפות מלט - לפיטום בקר

תדפיס מהמדור: מדע וסביבה, "הארץ", 9.4.78

למעלה משנה ע"י שלושת חוואי בקר בג'ורג'יה. הם השתמשו באבק המלט כמקור לסידן לשדות המרעה שלהם, ובאופן מקרי הוסיפו מן האבק למזון הבקר. הבהמות אכלו מן המזון ברצון והזיפו במשקל יותר מהמצופה. החוואים המופתעים דיווחו על תצפיותיהם לשני חוקרים, ויליאם אי. וילר ורוברט אולטשן ממרכז המחקר של משרד החקלאות האמריקאי בבלטסוויל שבמדינת מרילנד. אם כי וילר ואולטשן פיקפקו באמינות התצפית של החוואים מג'ורג'יה, הם החליטו לבחון אותה באופן מדעי. לשם כך

גידול בקר הוא כיום במידה מסוימת אמנות יותר מאשר מדע. המקרה העיוור מספק לא פעם יותר שיפורים בשיטות פיטום בהמות, מאשר מחקר שימושי בתחום זה. דוגמא מצוינת לכך משמשת התגלית האחרונה שתוספת אבק משרפות מלט למזון בקר, מקטינה את כמות המזון הדרושה לבעלי חיים אלה, ומשפרת את איכות הבשר שלהם. פרטים אלה נמסרו באחת החוברות האחרונות של העתון סאיינס, שבועונו של האיגוד האמריקאי לקידום המדע. השפעת אבק המלט אובחנה לראשונה לפני

אבק המשרפות היא תערובת של מינרלים העשירה במיוחד בסידן. האבק מתקבל באוויר החם הנפלט מהמשרפות. הוא אינו מכיל את התרכובות השונות הדרושות למלט כדי לעבור תהליך של התקשות. המדענים מבלטסוויל עדיין אינם יודעים כיצד פועל האבק את פעולתו המפטמת. הם סבורים, כי יתכן שהוא משפר את דרגת החמיצות במערכת העיכול של הבהמות. כן הם משערים כי האבק מכיל יסוד כימי חיוני להזנת בקר שעל נחיצותו לא ידוע עדיין דבר. קימת האפשרות שבשל זעירותם של חלקיקי האבק הם נקלטים ממערכת העיכול לגוף, בקלות רבה יותר מאשר תוספות המינרלים הרגילות שמשמשות במזון הבקר.

אולם גם אם עדיין אין מבינים את דרך פעולתו של אבק משרפות המלט, אין ספק שחומר זה עשוי להיות תוספת חשובה למזון הבקר ויתכן גם למזונם של בעלי חיים אחרים במשק החקלאי.

השתמשו בארבעה עשר פרים צעירים. מחציתם האחת של בני הבקר הוזנו במזון שהכיל 3.5% אבק משרפות מלט, ולמחציתם השניה ניתן מזון ללא תוספת זו.

להפתעתם של החוקרים נמצא, כי לאחר 112 ימים, הוסיפו הבהמות שניזונו באבק המלט, 28% יותר במשקל מאשר הבהמות שקיבלו מזון רגיל; כמות המזון שצרכו הבהמות שקיבלו אבק מלט במזון, היתה ב-21% פחות. תוספת המשקל היתה כולה בשר והבהמות נראו בריאות לחלוטין. יתרה מזאת, בשרן היה מאיכות משובחת יותר.

וילר ואולטשן חזרו על הנסיון בקבוצה נוספת של 32 פרים וכן עם 60 טלאים. בשני הניסויים נתקבלו תוצאות דומות כמו בניסוי הראשון. אף חולדות מעבדה הוסיפו 23% למשקלן כאשר הזינו אותן בדיאטה אחוז אחד אבק משרפות מלט.

"איגוד לביקורת"

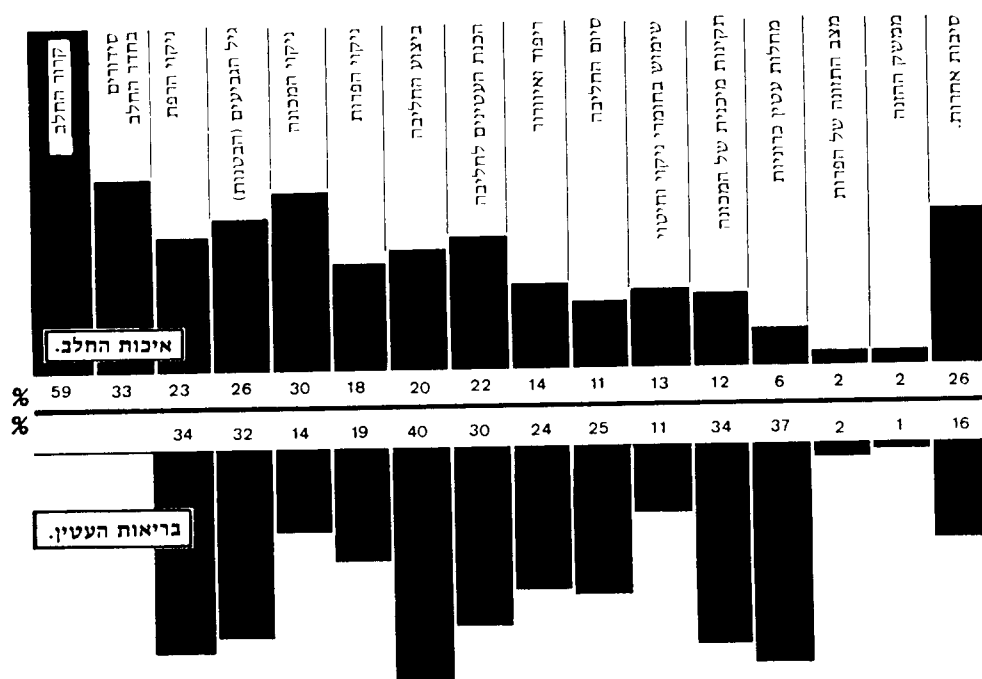
וכמה בחינות. 60,000 פרות נמצאו בביקורת בשנה המדווחת, היקף דומה למדי להיקף ביקורת החלב בישראל באותה השנה, אלא שהביקורת מכילה רק כ-40% מכלל העדר (כ-150,000 פרות) במדינת קור-הסן. אך כמו אצלנו קיים גם אצלם פער ניכר בתנובת החלב בין הפרות בביקורת הכוללת של האיגוד לבין הבלתי־מבוקרות: 4,037 ק"ג לעומת 5,142 ק"ג. בביקורת היו 4,635 משקים עם 12.9 פרות בממוצע בכל משק.

כמה מפעילויות האיגוד עשויות לשמש לנו כדוגמה לשרותים שאנו זקוקים להם. עם המודעות הגוברת והולכת של בוקרי ישראל לצרכים המשתנים בשטחי פעולה רבים – וזכיר פה את איכות החלב, בדיקות החלבון בחלב, תקינות מכוונות החליבה ואת השרות לבריאות העטינים – יש טעם להתעמק בנעשה בגרמניה. השרות לבריאות העטינים הינו ממלכתי

הגיע לדינו דו"ח על "איגוד לביקורת" של מדינת קור-הסן שבגרמניה לשנת הפעולה 1977. איגוד זה מטפל במיגוון רחב של שטחי פעולה בענף בעלי־החיים ובעיקר בענף ייצור החלב. תפקידיו של האיגוד כוללים בין היתר, ביקורת החלב, יעוץ לטיב המזון והחלב, קביעת התשומות לייצור החלב, חישוב היבול משטחי המספוא. כמרכן מטפל האיגוד באומדן טיפוחי של פרי רביה ואמהות, טיב ההיחלבות של הפרות, שרות לבריאות העטין, שרות לתקינות מכוונות החליבה וניהול ספר העדר. כל אלה נוגעים בצד הייצור, במשק. אך בשטחי הפעולה של האיגוד כלולות גם המחלבות: ביקורת השומן והחלבון בחלב המסופק למחלבה, איכות החלב, ביקורת על דרכי ההובלה מהמשק ויעוץ ליצרני החלב.

דו"ח זה מעניין את הבוקר הישראלי מכמה

השפעת הגורמים העיקריים על איכות החלב ובריאות העיניים

ביקורת טכנית לתקינות מכונות החליבה
מבוצעת לפי דרישת בעל העדר או כחלק מהטיפול להבראת העיניים (במסגרת השרות לבריאות העיניים). אחרי קביעת הליקויים הם יתוקנו ע"י השרות במידת האפשר.

בחוברת הדו"ח שפע של טבלאות דיאגרמות על כל שטחי הפעולה של האיגוד. מבין כל אלה נסתפק פה בשיחזור דיאגרמה אחת המראה את השפעתם של גורמי ממשק שונים על איכות החלב מחד ועל בריאות העיניים מאידך, כפי שזה מסתבר מהמעקב הצמוד של האיגוד בלמעלה מ-2,000 משקים.

קטעים אחרים של הדו"ח מנתחים את כלכלת הייצור, את מצב בריאות הבקר, את התחלופה של העדר, סיבותיה ועוד כהנה וכהנה. לסיכום יצויין שכל העבודה הזאת מבוצעת ע"י 5 מפקחים, 57 עובדי ביקורת ועוד 320 מבקרי חלב (בעבודה חלקית).

והאיגוד משתף פעולה בתוך המסגרת הממלכתית. במשק, שבמשך 3 חודשים ספירת התאים בחלב עולה על ממוצע של 500,000, נכנס האיגוד לפעולה ע"י ביקורת ממשק החליבה והממשק הכללי ובהדרכת המשק לשיפור המצב. אם גם הממוצע החציונותי של ספירת תאים בחלב עולה על 500,000, מבצע האיגוד ביקורת ממושכת של מתקן החליבה, ועטינה של כל פרה ופרה נבדק לשם קביעת מצב בריאותו. לפי תוצאות הבדיקות נקבע אופן הטיפול, בשיתוף עם יועץ וטרינארי.

הדרכת היצרן נחשבת לאחד התפקידים העיקריים של האיגוד. מערכת ההדרכה פועלת הן בעזרת פירסומים וכנסים והן במישור המשק הבודד. הטיפול במשק הבודד בא במיוחד בעקבות תוצאות ירדות של בדיקות איכות החלב (איכות היגיינית) וריבוי תאים בחלב.

סיכום מקצועי וכלכלי של רפת החלב בעקבות יום עיון של משקי גרנות.

ואחיד במשקים, המביאים לעתים לידי הסקת מסקנות מוטעות. כמוהו הדגיש גם ג'רי קלי את הצורך ברישום אחיד של נתונים אמיתיים. הוא התריע גם על ליקויים בעיבוד נתונים כלכליים בכלל והאיחור בקבלת החומר בפרט. הוא עמד על הצורך בהפעלת מערכת מחשב לעיבוד הנתונים הכלכליים ע"מ שאלו ישמשו כלי יותר מועיל בניהול הענף.

חברים רבים השתתפו בדיון שהתפתח בעקבות הגשת הסיכומים. בדבריהם השתקף בעיקר ביטוי בצורך במערכת מדויקת ואמינה של מעקב כלכלי וסיכומים, המשקפים את תנאי המשקים השונים והמשתנים באופן אמיתי מחד, ואת כל הגורמים הכלכליים – פנימיים כחיצוניים – המשפיעים על דיוחיותו של הענף מאידך.

אחרי פירסום חוברת הסיכומים* התקיים יום עיון רב משתתפים של משקי החלב השיתופיים באזורי לשכות ההדרכה חדרה ורעננה שהם "משקי גרנות". החוברת מכילה חומר רב המעיד על ההישגים המקצועיים והכלכליים ב־30 משקים שיתופיים. חלקו הראשון של החומר ערוך לפי תגובת פרה ממוצעת בעדר ומתיחס לנתונים המקצועיים, ואילו חלקו השני – ערוך לפי מדדים כלכליים (תרומה א') של המשקים.

לאחר הסברים של מחברי החוברת (נתן פוקס וצבי נוימן), עמד מנחם זוהר על הקשיים הנגרמים מרישום לקוי ואף מחוסר רישום מדויק

* צבי נוימן, נתן פוקס, משרד החקלאות, ש.ה.מ. לשכות הדרכה חדרה-רעננה: סיכום מקצועי וכלכלי של רפת החלב במשקים השיתופיים באזור רעננה-חדרה לשנים תשל"ר-תשל"ז.

למי דרוש אגם באמצע החצר?

עכשיו הזמן לתיקונים. אל תחכה לחורף הבא!

